Posudek diplomové práce
***Postmoderní romány Alessandra Baricca*,**
kterou předložila Pavla Přívozníková,
ÚRS FFUK v Praze, červen 2012

Pavla Přívozníková napsala monografii o současném italském spisovateli, zakladateli turínské školy Holden, zaměřené na výuku narativních technik, a popularizátorovi literatury a umění Alessandru Bariccovi. Baricco je téměř od počátku své kariéry vnímán jako značně kontroverzní osobnost a názory odborné i laické veřejnosti na jeho literární tvorbu se různí. To z něj ale zároveň činí osobnost nepřehlédnutelnou i v živelném chaosu italské prózy posledních dvou desetiletí.

Diplomatka k Bariccovi nepřistupuje s nekritickým obdivem, nicméně se nenechala nakazit ani často až apriorní nevraživostí zejména italské literární kritiky, která někdy soudí spíš autora než dílo (nebo přinejmenším není schopná ve svých soudech autora a dílo oddělit). Její přístup proto hodnotím jako vyzrálý a samostatný. Práce má přehlednou strukturu. První dva oddíly nahlížejí Alessandra Baricca a jeho díla v širším kontextu, nejprve z chronologického hlediska, na pozadí posledních třech desetiletí italské literatury, poté s důrazem na autorův vztah k postmodernismu a na postmoderní tendence, jež můžeme nalézt v jeho tvorbě. Tato část práce má vzhledem k omezenému rozsahu logicky reduktivní charakter, nicméně podává vcelku ucelený obraz situace na italské literární scéně, zmiňuje nejdůležitější momenty, jména, směřování. Diplomantka zde čerpá z kvalitní sekundární literatury, kritici jako Ferroni, Casadei, La Porta, Mondello jsou vnímáni jako skutečné autority, co se bádání o současné italské próze týče. Postmoderní otázka načrtnutá ve druhém oddílu práce je sice redukovaná na základní schéma, ale za přínosnou považuji konfrontaci Bariccova přístupu s narativními východisky Umberta Eca, jehož

lze taktéž vnímat jako autora emblematického pro postmoderní dobu. Také Ecovy romány jsou částí kritiky hodnoceny dost špatně. Tato konfrontace by mohla být ještě i dále rozvinuta, zejména proto, že třebaže jsou romány obou autorů považovány za postmoderní, jak u Eca, tak i u Baricca nacházíme silné vazby na literární tradici, na tradiční hodnoty a v neposlední řadě snahu nabídnout čtenáři příběh sice roztříštěný, nicméně stále ještě složitelný.

Jádro práce tvoří oddíly třetí a čtvrtý. Ve třetím diplomantka představuje a zároveň analyzuje osm Bariccových románů v chronologickém sledu podle data vydání, další kapitola má komparativní charakter, autorka se zaměřuje na návratná témata a motivické konstanty Bariccovy dosavadní románové tvorby. Značně přesvědčivě zde poukazuje na vnitřní provázanost Bariccových děl a odhaluje poznávací rysy Bariccova fikčního univerza. Diachronní i synchronní přístup k textům jí umožnil podat plastický obraz, v němž je zachycen jak vývoj či lépe řečeno proměny, jimiž Bariccova tvorba prošla, tak i neměnné prvky, k nimž se Baricco s jistou posedlostí vrací a na nichž systematicky buduje svou naraci. Oba tyto oddíly jsou plně zvládnuté, poskytují plastický obraz autorovy tvůrčí cesty.

Kladně hodnotím i závěr práce, v němž se diplomantka podnětně zamýšlí nad tím, jakými způsoby či cestami se Baricco pokouší „překonat postmodernismus“. O tom, že ač je autor v rámci debat o postmodernismu v literatuře vnímán jako modelový spisovatel, jeho díla se zároveň vyznačují lpění na tradičních hodnotách, není pochyb. Baricco už od počátku své tvorby čerpá z literární tradice víc, než je možná na první pohled zřejmé (viz jeho ovlivnění velkými romanopisci 19. století). Nikdy beze zbytku nepřistoupil na postmodernistické hrátky, kde je všechno možné. Ctí příběh, zápletku, jeho hrdinové cítí stesk po ztraceném řádu, ztracené jednotě, to jsou však emoce bližší spíš protagonistům modernistických než postmoderních děl.

Když se vrátím ke zmíněné paralele s Ecem, musím konstatovat, že práce Pavly Přívozníkové podporuje tezi, že nejzajímavější takzvaně postmoderní autoři jsou ti, kteří zůstali vůči postmoderní anarchii imunní.

Výhrady zásadní povahy k práci nemám. Práce je napsána živým stylem, autorka v ní projevuje schopnost vlastního hodnocení i konfrontace s užitými prameny, formální i obsahová kritéria byla splněna beze zbytku. Jak už jsem uvedla, některé pasáže by stálo za to rozpracovat, zejména pokud jde o vztah autora k postmodernismu, čtvrtý oddíl práce by zase mohl posloužit jako podklad k hlubšímu kritickému zhodnocení a zejména porovnání Bariccových románů, pokud jde o jejich autenticitu a „intelektuální poctivost“, řečeno s autorem samotným. Nicméně, to by byl úkol přesahující standard diplomové práce.

Závěr: Podnětnou práci Pavly Přívozníkové k obhajobě samozřejmě doporučuji, navrhuji hodnotit ji známkou výborně.

V Praze 11/6/2012

PhDr. Alice Flemrová, Ph.D.

Vedoucí práce